

עקרי הממצאים.

1. דו"חות המוסד לביטוח לאומי ומשרד הפנים, המהווים את הבסיס למתן הנחות בארנונה, לא עודכנו כשנתיים וחצי. דבר שגרם נזק כספי לעירייה, העמיס את מחלקת הגביה בעבודה מיותרת ואילץ תושבים רבים להגיע למחלקת הגביה לבירור.
2. עיריית עכו מאשרת באופן גורף מתן הנחות מקסימאליות בארנונה מבלי לבדוק אפשרויות להגבלת הנחות או הנהגת מבחני משנה כאשר אפשר. עיריית עכו אישרה בשנת 2010 הנחות לתושבים בסכום של כ- 13 מליון ₪.
3. ישנם מקרים רבים של חוסר תיעוד במסמכים של הנחות, שניתנו בעיקר לתושבים מבוגרים ובחלק מהמקרים העירייה "מגלגלת" הנחות משנה לשנה בעיקר של אוכלוסיות מסוימות מבלי לבדוק באופן פרטני זכאות להנחה.

עקרי המלצות הביקורת.

1. לעדכן הנחות במחלקת הגביה בהתאם לדו"חות הביטוח הלאומי ומשרד הפנים פעמיים בשנה.
2. על העירייה לבדוק ובמידת הצורך להמליץ למועצת העיר להגביל הנחות מסוימות.
3. על העירייה להחזיק לאורך השנים תיעוד של כל נכס ונכס עם כל המסמכים שהוצגו כגון: חוזים, אישורים ובקשות שונות.
4. על העירייה לדאוג לכך שעובדי הקצה במחלקת הגביה יהיו מקצועיים ואיכותיים. לצורך כך על העירייה למנות עובד מקצועי מטעמה שיבחן את הקבלן לפני קבלתו ויפקח עליו בעבודתו השוטפת. מומלץ להגדיר תקופת ניסיון לעובד לכל עובד חדש.

השקעות נכונות במחלקת הגביה תביא לעירייה תשואות גבוהות בהרבה ותאפשר להעלות רמת השרות לגבוה יותר.

יום ראשון כ"ג חשון תשע"ב
יום ראשון 20 נובמבר 2011

דו"ח ביקורת לשנת 2011 בעניין: מתן הנחות בארנונה.

מבוא.

על פי תקנות ההסדרים במשק המדינה (הנחה מארנונה) התשנ"ג – 1993 (ראה נספח א') מועצת הרשות המקומית רשאית לקבוע הנחה מסכום הארנונה הכללית שהוטלה באותה שנת כספים על מחזיק בנכס שנתקיימו לגביו אחד מהתנאים המפורטים בתקנות.

בתקנות מפורטים השעורים המקסימאליים של ההנחות כך שחלק מההנחות כוללות מגבלות מסוימות הרשומות בתקנות וחלק מההנחות לא צוינו המגבלות המסוימות האלה. דהיינו, המחוקק אפשר למועצה להחליט לגבי מתן או אי מתן הגבלות מסוימות ולגבי שעור ההנחה הכוללת, כך שלא תעלה על המקסימאלית, הרשומה בתקנות.

העירייה נוהגת לאשר את ההנחות בארנונה ולאמץ את מלוא ההנחות על פי תקנות ההסדרים במשק המדינה (הנחה מארנונה) התשנ"ג – 1993.

בשנת 2010 עיריית עכו נתנה הנחות לתושבים בסכום של כ- 13 מליון ₪ .

גבולות הביקורת.

הביקורת ערכה בדיקות מדגמיות של הנחות שניתנו ע"י העירייה בשנת הכספים 2011 . הביקורת בדקה דו"חות של המוסד לביטוח הלאומי ושל משרד הפנים על פיהם עובדת העירייה.

ממצאי הביקורת.

1. הביקורת מצאה כי דו"חות של המוסד לביטוח הלאומי ושל משרד הפנים המהווים למעשה את הבסיס למתן הנחות בארנונה בעכו. הדו"חות לא עודכנו כשנתיים וחצי, כאשר הם היו אמורים להתעדכן כל רבעון.

בבדיקה המדגמית שנערכה ע"י הביקורת מתוך מקבלי ההנחות נמצאו עשרה מקרים של התושבים, שנפטרו לפני למעלה משנה וחצי ועדיין רשומים בספרי העירייה בתור מקבלי ההנחות.

אי עדכון הקבצים הללו גרם לכך שהעומס על עובדי הגביה גדל ותושבים שבד"כ יכלו לקבל את ההנחה באופן אוטומטי נאלצו להגיע לעירייה. יתרה מזו העובדה שלא בוצע העדכון בקובץ גרם לעירייה נזק כספי בגין העובדה שנישומים שלא היו זכאים המשיכו לקבל הנחות.

לאור הממצאים של הביקורת עדכנה העירייה את הקבצים ואת החיובים לשנת 2011. החיובים לשנת 2012 אמורים לצאת על פי הנתונים המעודכנים.

2. מבדיקה מדגמית מפורטת של מקבלי הנחה בארנונה בשיעור 80% בהיותם נכים בעלי קצבת אובדן כושר השתכרות בשיעור 75% - נבדקו 18 מחזיקים (ראה נספח ב') מתוך סה"כ 1153 המקבלים את ההנחה. נמצא כי :

א. שישה מחזיקים, מקבלים הנחה, ללא אסמכתא לחידוש זכאותם לקצבת אובדן כושר השתכרות ע"י ביטוח לאומי המעודכנת לשנת הביקורת. (הנבדקים מס' 1,3,12,13,14,15).

ב. מחזיק אחד זכאי לקצבת זקנה וסיעוד ולא לקצבת נכות (מס' 8 ברשימת הנבדקים), דהיינו זכאי להנחה בשיעור של 70% ולא של 80%.

ג. נמצאו שני בעלי זכאות שלא לצמיתות, להם תוקף האישור של ביטוח הלאומי פג, אך עדיין הם רשומים כזכאים להנחה (מס' 13,14 ברשימת הנבדקים).

ד. נמצאו שני בעל הזכאות שמספר תעודת זהות שלהם אינה תואם את מס' ת.ז. של מחזיק הנכס הרשום בעירייה כזכאי להנחה (מס' 7, 18 ברשימת הנבדקים). מבדיקה נוספת עולה כי הנכסים רשומים על שם בת/בן משפחה שלהם. הביקורת סבורה כי אין מקום למתן ההנחה, אם מחזיק הנכס אינו בעלי הזכות למתן ההנחה.

ה. נמצא בעל הזכאות אחד, אשר לפי מרשם האוכלוסין במשרד הפנים כתובתו אינה תואמת את הכתובת, עליה הוא מקבל ההנחה בעירייה (מס' 7 ברשימת הנבדקים). מכאן שתי מסקנות אפשריות: או כתובתו לא נבדקה במרשם האוכלוסין בעת מתן ההנחה או הוא עבר דירה אחרי קבלת ההנחה ולא דווח על העתקת מקום מגוריו לעירייה. בכל מקרה ללא אימות הנתונים בפועל הרישום לקוי בפגם. יש לבדוק את זכאותו להנחה.

ו. ל-13 בעלי הזכאות לא אותרו מסמכים מקוריים, לפיהם אושרה הזכאות לקבלת ההנחה לראשונה (מס' 2-6, 8-12, 15-17)*. לפי ההסבר שהתקבל באגף הגביה: חלק מנתונים הממוחשבים אבדו בעת המעבר מחב' המחשוב "אוטומציה" לחב' המחשוב "מטרופולינט", לכן כעת לא ניתן לאתר את המסמכים המבוקשים בתיוק. התיוק מתבצע לפי שמות הפקידים, המטפלים בעניין. ואם לא ידוע שם הפקיד, אשר טיפל לראשונה בקבלת ההנחה קשה לאתר את המסמכים המקוריים, אם הם נמסרו לעירייה בתקופת השירות של חב' "לאוטומציה". אופן התיוק כזה מקשה על איתור המסמכים.

ז. מדברי הסבר של עובדי הגביה עולה כי קובץ הנתונים של ביטוח הלאומי אינו מהימן דיו. מחד גיסא, אם לא מופיע בו המידע על מחזיק הנכס ו/או על זכאותו לקצבת נכות מלאה, זאת עדיין לא הסיבה להפסיק למחזיקי הנכס את ההטבות. מאידך גיסא, לא מתבצע שום ניסיון לאתר המידע המהימן הן באמצעות הבירור בסניף ביטוח הלאומי והן באמצעות פניה למחזיק הנכס.

ח. גם ברשימה של הזכאים להנחה בשיעור 40% בגין נכות מעל 90% נמצא זכאי אחד לצמיתות (ראה נספח ג'). מתן ההנחה לצמיתות מונע בדיקה תקופתית החיונית לאיתור המחזיקים הלא זכאים להנחות בארנונה, אם השתנה מצבו של מקבל ההנחה ו/או פג תוקף זכאותו להנחה.

3. הביקורת בדקה באם מועצת העיר מאשרת את התקנות למתן הנחות מארנונה אחת לשנה.

נמצא כי ההנחות מאושרות כדין על פי צו הארנונה בסוף כל שנת הכספים לשנה הבאה.

בבדיקה נמצא כי העירייה מאשרת את מתן ההנחות על פי דין. עם זאת, יצוין, כי מועצת העיר נוהגת לאשר את ההנחות לפי הסכום המרבי שרשום בתקנות ההסדרים במשק המדינה (הנחה מארנונה) התשנ"ג – 1993.

המחוקק דאג לכך שבחלק מהמקרים ההנחות תהינה מוגבלות עד גודל נכס מסוים. כך, שנישום הזכאי להנחה והחזיק בנכס גדול, יקבל את ההנחה על חלק מהנכס וישלם תשלום מלא על יתרת הנכס. בחלק אחר של המקרים לא קבע המחוקק על הגבלה מסוימת במתן ההנחה ואפשר למועצת העיר להגביל כראות עיניה את מתן ההנחה, הן אם באחוז ההנחה והן אם בגודל הנכס עליו תינתן ההנחה. בשנים האחרונות במועצת העיר לא התקיים דיון לגבי סוג ההגבלה, אשר תוטל על ההנחות הללו. לכן בלי להתייחס לעניין של ההגבלות, המועצה אישרה את השיעורים המרביים של ההנחות בארנונה לפי המצוין בתקנות ההסדרים במשק המדינה (הנחה מארנונה) התשנ"ג – 1993. הביטוי הכספי של ההחלטות יכול להסתכם במאות אלפי שקלים.

המלצות הביקורת:

- לדעת הביקורת רשימת ההנחות הניתנות לתושבים, חייבת להיות מפוקחת פעמיים בשנה ואין לאשר הנחות לצמיתות.
- מומלץ לחדש את ההנחות הקיימות בתחילת שנת הכספים רק לאחר בדיקה מרוכזת בקובץ הנתונים ו/או מידע מרוכז אחר מביטוח הלאומי. במקרים חריגים של אי התאמות נדרשת בדיקה יסודית יותר של האישורים.
- הבדיקה צריכה להתייחס גם לכתובת מגורים הרשומה במשרד הפנים. במידה והכתובת אינה תואמת את זו הרשומה בעירייה – אין לתת הנחות למחזיק הנכס שלא רשום במשרד הפנים כמתגורר בדירה זו.
- יש להקפיד ולתת הנחות אך ורק, אם ישנה התאמה מלאה של הפרטים הרשומים באישורים, המאשרים זכאות למתן ההנחות לבין הרישום באגף הגבייה בעירייה על שם המחזיק הזכאי ולא ע"ש בן/בת זוגו. רישום לא נכון מונע

- ביצוע עדכון ממוחשב, במידה ופג תוקפו של האישור המזכה לקבלת ההנחה.
כ"כ הרישום הלא תקני יכול לגרום הטעית המערכת.
- נדרשת מהימנות גבוהה של קובץ הנתונים של ביטוח הלאומי. לשם כך מומלץ להסדיר את העניין מול המוסד של ביטוח הלאומי.
  - נדרשת בדיקה מדוקדקת של כל הזכאים להנחות לפי סעיף "אובדן כושר ההשתכרות", אשר לא ימצא עליהם מידע עדכני בקובץ הנתונים כאמור.
  - נדרשת השלמת הנתונים, אשר "התפספסו" במעבר מחב' מחשוב "אוטומציה" לחב' "מטרופולינט".
  - מומלץ שינוי נהלים פנימיים של תיוק המסמכים כדי לאפשר איתור מהיר וקל. לדעת הביקורת יש לתייק אישורי ההנחות גם בתיוק לפי נכס פיזי, עליו אושרה ההנחה. כך ההיסטוריה תשמר לפי הנכס.
  - כ"כ מומלץ אחת לשנה להפיק דו"ח עבור מנהל האגף כדי לוודא כי פקידיים, המורשים לבצע פעולות זיכוי בגין ההנחות, לא חרגו מסמכויותיהם. כ"כ ניתן לקבוע מי הוא הגורם האחראי לאישור הפעולות שנעשות באופן שוטף באשנבי קבלת התושבים.
  - הביקורת ממליצה לבדוק אפשרות לעריכת מגנון במתן ההנחות מארנונה, אשר יגביל את ההנחות הניתנות לזכאים לפי גודל הנכס או לפי כמות השוטפים המשתכרים בנכס או לפי כל גורם אחר. כך שבעלי נכסים גדולים במיוחד לא יקבלו את ההנחה על כל הנכס.

בכבוד רב

יוסי דיעי
מבקר העירייה

לוטה:

נספח א': מתוך תקנות ההסדרים במשק המדינה (הנחה מארנונה) התשנ"ג – 1993
נספח ב': מדגם מקבלי הנחה בארנונה ב- 2011 מסיבת אי כושר השתכרות מעל 75%
נספח ג': עמוד 1 מתוך דו"ח מקבלי הנחות בארנונה בעכו